

Japonska vojaška posadka na Guadalcanalu obkrožena

Ameriške čete začele ofenzivo, katere cilj je uničenje japonske sile na otoku.— Ruski topniški oddelki bombardirajo Rostov. Sovjetske čete zasedle Azov, strateško mesto na levem bregu reke Don, po zlomu odpora nemške oborožene sile.— Angleški letalci metali bombe na Turin, industrijska središča v Porurju in Lorient, bazo nemških podmornic.— Ameriški bombniki sestrelili 24 osiščnih letal v spopadih nad Tunizijo

Washington, D. C., 8. febr.— Ameriška sila na Guadalcanalu, največjem otoku Solomonove grupe, je začela ofenzivo, v kateri je izločila japonsko vojaško posadko na otoku, poročajo mornarični departament. To dokazuje, da so ameriške čete poglajale Japonce z utrjenih pozicij pri Titiju, pet milj zapadno od Rta Esperanca, in jih okupirale skoraj brez vsakega odpora s strani sovražnika.

Predstavniki mornaričnega departamenta je dejal, da je general Alexander Patch, poveljnik ameriške sile na kopnem, poslal čete preko džungla na severno stran japonske vojaške posadke in jo tako odrezal od morja.

Nove pozicije, katere so ameriške čete okupirale, leže 15 milj zapadno od Tassafaranga, strateške točke, katero so prej zasedle. Večina japonskih vojakov je obkrožena in preti jim uničenje.

Moskva, 8. febr.—Uradni komunikacije naznanjajo zbiranje odpora nemške oborožene sile na levem bregu reke Don pri Rostovu in da ruski topniški oddelki bombardirajo mesto. Komunikacije sledi objavi vesti, da so sovjetske čete okupirale Azov, 15 milj južnozapadno od Rostova, po zlomu odpora nemške oborožene sile.

(Angleška časniška agencija Reuters poroča iz Stockholma, Švedska, da je list Aftontidningen prejel radijsko poročilo iz Moskve, da so ruske čete preko reke Don in udre v Rostov, kjer so zdaj v teku ostre boje.)

Moskva, 16. febr.— Ruske armade so vale naprej proti zadnjemu v smeri Harkova, glavne ukrajinske mesta, in zasedle so točko, ki je oddaljena samo 45 milj od te nemške trdnjave. Izjum, strateško ukrajinsko mesto, iz katerega so nemške kolone začele prodirati proti vzhodu v ofenzivi v preteklem letu, je v ruskih rokah.

Uradni komunikacije, objavljen danes zjutraj, omenja prodiranje drugih ruskih armad proti Rostovu. Prvi oddelki so udrili v naselbine, ki so oddaljene samo deset milj od Rostova. Nadaljnje ruske čete operirajo na ozemlju v bližini Kurska in Belgoroda, ki je oddaljen 50 milj od Harkova. Batajsk, mesto, ki leži deset milj od Rostova, so Rusi okupirali.

Prej objavljeno poročilo se je glasilo, da so sovjetske čete zasedle Staro Oskolo, važno železniško središče, 75 milj južno od Kurska, in zdrobile nemško vojaško posadko. Prej so okupirale Olhovatsko, Veliki Burlanski in Skotodovski, ukrajinska mesta. V prodiranju proti Voronilovgradu, industrijskemu središču v Donski kotlini, so Rusi okupirali Krasni Liman.

Na kavkaški fronti med Krasnodarom in Novorosijskom so Rusi izločili nacistično oboroženo silo od Rostova, kjer je zbrana nemška armada o krogu 250.000 vojakov. Ruske armade prodirajo proti Rostovu s treh strani in izgleda, da bo nemška oborožena sila tamkaj zadelo črna usoda kot ono na ozemlju med Volgo in Donom, katero so Rusi uničili.

Premier Stalin je v poslanici predsedniku Rooseveltu dejal, da je popolnoma uverjen, da bodo skupne operacije ameriške, britske in ruske oborožene sile rezultirale v porazu skupnega sovražnika.

London, 6. febr.— Angleški letalci so metali težke razstrelilne in zažigalne bombe na Turin, industrijski center v severni Italiji, nemška industrijska središča v Porurju in Lorient, Francija, bazo nemških podmornic. Letalci so po povratku v svoje baze povedali, da so bombe zanele ogromne požare v Turinu. Bombni napad je bil izvršen tudi na Speziju, italijansko mornarično bazo, ki leži 50 milj južnozhodno od Genova.

Drugi roji britskih letal so istočasno metali bombe na nacistična oporišča v Holandiji, Belgiji in na Norveškem. Letalski minister je dejal, da so napadci naleteli na neznatno opozicijo s strani nemških bojnih letal.

Zavezniški stan, Afrika, 6. febr.— Ameriške letelce trdnjave so razbile 24 sovražnih bojnih letal v spopadih v zraku nad Tunizijo, 26 pa poškodovale, se glasi uradno poročilo. Ameriški bombniki so izvršili dva napada na osiščne letališče pri Gabesu in bombe, ki so jih vrgli, so razbile 31 osiščnih letal na tleh.

Bizerta, glavna osiščna mornarična baza v Tuniziji, je bila tudi tarča bombardiranja iz zraka. Bombe so porušile več pomolov, militarističnih naprav in zanetile velike požare.

Vest iz Kaira, Egipt, pravi, da so ameriški in angleški letalci izvršili uspešen napad na Palermo, pristaniščno mesto v Siciliji, in osiščne parnike na Stredozemskem morju. Dva parnika sta bila potopljena, trije pa poškodovani.

Washington, D. C., 6. jan.— Ameriški in avstralski letalci so sestrelili 17 japonskih bojnih letal tipa Mitsubishi v bitki, ki se je vršila v zraku v bližini Solomonskih otokov, poročajo mornarični departament.

Department je naznanil uspešne operacije ameriških čet na severni obali Guadalcanala, največjega otoka Solomonove grupe. Zasedle so pozicije v bližini Tassafaranga, kjer so Japonci izkrcali več sto vojakov. Department omenja, da se bitke na morju in v zraku v bližini Guadalcanala nadaljujejo.

Zavezniški letalci so napadli z bombami japonske ladje pri Ambonu, holandska Vzhodna Indija, ki so potopile dve ladji, eno pa poškodovale.

Francoski gerilci podžigajo revolto

London, 6. febr.— Francoski gerilci, ki imajo oporo pri podtalnih organizacijah, se pripravljajo za revolto, ki bo izbruhnila, ko zavezniške oborožene sile invadirajo Evropo. Revolto je napovedal Andre Marty, bivši komunistični poslanec v francoski državni zbornici. On je dejal, da so gerilci izvršili že več navalov na nemški zalagalske baze v Franciji.

Priprave za invazijo Evrope

General Andrews
imenovan za poveljnika
ameriške sile

London, 6. febr.— Načrti in priprave za zavezniško invazijo evropskega kontinenta so zavzele konkretno obliko po objavi naznanila, da se evropsko bojišče loči od bojišč v severni Afriki in Sredozemlju. Ameriški glavni stan v Londonu poroča, da je general Maxwell Andrews, letalski častnik, nasledil generala Dwighta D. Eisenhowerja kot vrhovnik poveljnik ameriške oborožene sile v Evropi.

Eisenhower ostane vrhovni poveljnik ameriške in britske oborožene sile v francoski severni Afriki. Doznavajo, da bo Eisenhower prevzel poveljstvo zavezniških armad tudi v Sredozemlju, za pomožnega poveljnika pa bo imenovan angleški general Harold Alexander. Iz tega se sklepa, da bo Eisenhower vodil vojne operacije proti osiščni sili v Afriki.

Premešanje poveljstva je rezultat konference v Casablanci, francoski Maroko, med Rooseveltom in premierjem Churchillom ter člani generalnih štabov Amerike in Velike Britanije. Imenovanje Andrews za poveljnika ameriške sile v Evropi je morda znamenje, da bo Anglija postala baza letalskih operacij, ki naj bi ustvarile pogoje za invazijo evropskega kontinenta.

Rumunija se je naveličala vojne

Finski poslanik
konferiral
z Wellesem

London, 6. febr.— Poročilo iz Ankare, Turčija, pravi, da se je Rumunija naveličala vojne in začela tipati pri zaveznikih glede sklenitve separatnega mira. To se je doznalo, ko je Hamdulah Suphi Tanriover, turški poslanik v Bukarešti, dospel v Ankaru po konferenci z Ionom Antonescujem, predsednikom rumunske vlade.

Antonescu je že v zadnjem poletju namignil, da bi rad sklenil separatni mir z zavezniki. Namig je vsebovala poslanica, katero je prinesel iz Bukarešte v Ankaru poslanik Tanriover. Mnenje prevladuje, da je Antonescu izgubil vero v osiščno zmago. Položaj Rumunije je kritičen kot posledica ogromnih izgub v Rusiji. Sodi se, da je bilo 350.000 rumunskih vojakov ubitih in 650.000 ranjenih in ujetih na ruskih frontah.

Washington, D. C., 6. jan.— Tu krožijo govorice, da je Finska pripravljena za sklenitev separatnega mira z Rusijo. Zavele so se širiti, ko je H. F. Arthur Schoenfeld, ameriški poslanik v Helsinku, ki je nedavno dospel domov, poročal Rooseveltu o situaciji na Finskem. Finski poslanik Hjalmar Procope se je prej sestal z državnim podtajnikom Wellesem. Domneva je, da se je Finska odločila za sklenitev miru z Rusijo.

Državni tajnik Hull je dolgo pritiska na Finsko, naj se umakne iz vojne, toda njegovi napori niso doslej prinesli nobenega rezultata.

New York, 6. febr.— Tajna evropska radiopostaja Gustave

UNIJE SE ZDRU- ŽILE ZA BOJ PRO- TI REAKCIJI

Murray naznanil usta-
novitev delavske
koalicije

LEWISOVA UNIJA
IZOLIRANA

Washington, D. C., 6. jan.— Philip Murray, predsednik Kongresa industrijskih organizacij, je naznanil formiranje koalicije štirih delavskih organizacij, ki reprezentirajo 13.000.000 delavcev, za boj reakciji v kongresu, ki skuša razveljaviti vse delavske zakone in uničiti pridobitve, ki so jih delavci izvojevali v zadnjih letih. Koalicijo tvorijo unije CIO, Ameriške delavske federacije, železniške bratovščine in Splošna kmetijska unija. Delavski fronti se ni pridružila Lewisova rudarska unija United Mine Workers of America, ki je izstopila iz CIO v oktobru preteklega leta.

Murray je povedal reporterjem po zaključanju seje eksekutivnega odbora CIO, da je enotna delavska legislativna fronta še v preliminarjem stanju, ima pa oporo pri vseh kitirih velikih delavskih organizacijah in je strogo nepolitična značaja. Detalji splošnega načrta o akcijah bodo kmalu sestavljeni v soglasju s programom teh organizacij.

Platforma delavske koalicije je bila orisana v poročilu, ki so ga sprejeli člani eksekutivnega odbora CIO. To obzira "nevesto" zvezo reakcionarnih demokratov iz južnih držav, ki še niso odpravile volilnega davka, in reakcionarnega krila republikanske stranke. Poročilo naglašajo, da ta kombinacija sabotira program Rooseveltove administracije.

Člani eksekutivnega odbora so se izrekli za združitev z ADF in drugimi delavskimi organizacijami za boj proti reakciji v kongresu. Poudarili so potrebo kooperacije v vseh področjih proti zaratit reakcije in na legislativni fronti.

Murray je dejal, da je apeliral na jeklarsko divizijo odbora za vojno produkcijo, naj aranžira konferenco reprezentantov delavcev in delodajalcev, na katerih naj bi izmenjali ideje in izboljšali metode, da se poveča produkcija jekla. Te konference se bodo najbrže vršile v Pittsburghu.

Protiboljševiške demonstracije v Angliji

London, 6. febr.— Naznanilo, da bo zagonetna "britska narodna stranka" organizirala protiboljševiški masni shod na 21. februarja, 25-letnico ustanovitve rdeče armade, je povzročilo bojazen pred nemiri. Komunisti so napovedali razbitje shoda. Notranji minister Herbert Morrison je je dejal v parlamentu, da shoda ne bo prepovedal.

Amerika zgradila 106 parnikov v januarju

Washington, D. C., 6. febr.— Ameriške ladjedelnice so zgradile 106 parnikov s tonazo 1.008.400 ton v januarju, 15 manj kot v decembru, poročajo federalna pomorska komisija. Padec v številu zgrajenih parnikov je komisija pripisala pomanjkanju jekla in drugim težkočam.

Siegfried Eins, ki je baje operirajo nasprotniki nacijev, poroča, da sta bila Franz von Papen, nemški poslanik v Turčiji, in njegova žena obdožena po nacistični tajni policiji tajnega pogajanja z Ameriko glede mirovnih pogojev.

Domače vesti

Radioprogram v Detroitu

Detroit, Mich.— Jugoslovanski oddelek Vseslovenskega kongresa ima pol ure radioprograma ob nedeljah predpoldne od 10:30 do 11:00 na radiopostaji WJLB. Toliko do znanja vsem onim, katerim morda to še ni znano.

Clevelandke novice

Cleveland.— Dne 4. t. m. je umrl Frank Mišič, star 48 let in rojen na Hudem vrhu pri Blokah, po domače Matičkov France. V Ameriki je bil 30 let in tukaj zapuščal ženo, sina, hčer, bratranca in sestrično.

Kongres zavrgel

Rumlov načrt

Ameriški davkopla-
čevalci morajo
prijaviti dohodke

Washington, D. C., 6. jan.— Kongresni odsek za pota in sredstva je zavrgel davčni načrt Beardsleyja Rumla, načelnika federalne rezervne banke v New Yorku, "da se pozabi vse davke na dohodke preteklega leta." To pomeni, da bo moralo okrog 44.000.000 ameriških davkoplačevalcev prijaviti svoje dohodke in plačati davek do 15. marca.

Kongresni odsek je namignil, da načrt glede plačevanja dohodninskega davka sproti ne bo uveljavljen pred prvim julijem tega leta. Preden more biti ta načrt uveljavljen, je treba po mnenju članov odbora revidirati sedanji sistem plačevanja dohodninskega davka. Ruml se je pri zaslišanju zapletel v kontroverzno s kongresnikom Robertom L. Doughtonom, demokratom iz Severne Karoline, načelnikom odbora za pota in sredstva, in drugimi člani, ki so proti preklicu davkov na dohodke preteklega leta. Ruml je pobil argument zakladnega departamenta, da bi vlada izgubila deset milijard dolarjev v obliki dohodninskega davka, če bi kongres sprejel njegov načrt. On je trdil, da bi vlada dobila več denarja z naložitvijo davka na dohodke posameznikov v tem letu in preprečila zadolžitev okrog 75.000.000 oseb, če osvobodi njegov načrt.

Ruml je dejal, da vidi možnost povečanja narodnih dohodkov na 180 milijard dolarjev v prihodnjih letih. Po sodbi veščakov bodo skupni narodni dohodki znašali v tem letu 135.000.000.000.

Donald M. Nelson, načelnik odbora za vojno produkcijo, je zavrgel predlog armade, naj vlada zaseže 7.000.000 privatnih avtomobilov in vse odvijane avtomobile, da poveča svoje zaloge kavčuka. Na sestanku z reporterji je Nelson dejal, da sugestije ni praktična in da se mora Amerika zanašati za produkcijo umetnega kavčuka. Ameriške tovarne, ko bodo pričele obratovati s polno paro, bodo producirale dovolj umetnega kavčuka za vojaške potrebe.

Stalin dobil Rooseveltovo poslanico

Moskva, 6. febr.— Premier Stalin je dobil poslanico od predsednika Roosevelta, vsebujočo čestitke ruski armadi ki brljajntni zmagi, ki jo je izvojevala pred Staligradom pod Stalnikom kot vrhovnim poveljnikom sovjetske oborožene sile. "Poveljniki in bojovniki vaših armad na fronti in moški ter ženske, ki so jih podpirali v tovarnah in na polju, niso samo dvignili slave orožja svoje domovine, temveč tudi s svojim zgledom navdahnili združene narode in povečali njihovo odločnost za borbo, katere cilj je poraz in brezpogojna kapitulacija našega skupnega sovražnika," pravi poslanica.

Osvoboditev komu- nistov v Afriki

Trenje med franco-
skimi frakcijami
se poleglo

Alžir, Alžirija, 6. febr.— Prvo definitivno znamenje, da je trenje med francoskimi frakcijami poleglo, je prišlo z naznanilom, da je general Henri Giraud, ki je nasledil umorjenega admirala Jeana Darlana kot vrhovni komisar severne Afrike, izpustil iz ječe 27 komunistov, bivših poslancev v francoski državni zbornici. Nekateri izmed teh so bili v koncentracijskih taboriščih v Maroku od leta 1940.

Med onimi, ki so dobili svobodo, je Henri Martel, ki je bil aretiran in obojen v zapor na obtožbo organiziranja stavk v francoskih industrijah, ko je Francija šla v vojno. Člani imperijskega sveta so na dveh sejah razpravljali o izpremembah v administraciji severne Afrike, ki naj bi pospešila sklenitev političnega sporazuma med Giraudom in generalom Charlesom de Gaullem, načelnikom odbora borbenih Francozov.

Giraud je naznanil, da je bilo 907 političnih jetnikov izpuščenih iz ječ in koncentracijskih taborišč od zavezniške invazije severne Afrike. Tam se nahajajo še 5500 jetnikov, med temi španjolski, katerih slučaje zdaj preiskujejo. Ti bodo kmalu izpušteni iz ječ in poslani v Mehiko, ki jim je obljubila zavetje. Čakati bodo morali na prostor na parnikih, da jih odpeljejo v Mehiko.

General Giraud je nedavno izjavil, da nima političnih predlogov proti onim, ki delajo za osvoboditev Francije, pa naj bodo ti komunisti, židje ali proustozidarji.

Mussolini premešal svoj kabinet

Ciano in enajst
drugih ministrov
dobilo brco

Bern, Švica, 6. febr.— V najbolj senzacionalnem premešanju kabineta je diktator Mussolini odstavil dvanajst ministrov, med katerimi je tudi grof Galeazzo Ciano, zunanji minister in Mussolinijev zet, ki je imel to pozicijo od l. 1936. Diktator je prevzel pozicijo zunanjega ministra.

Uradni krogi niso pojasnili vzroka premešanja kabineta. Edino komentar na rimski radiopostaji je omenil "potrebo nove krvi v kabinetu."

Dejal je, "da je Musolini v tej kritični fazi vojnih operacij prevzel vse breme odgovornosti." Diplomatični krogi v Bernu smeji to pojasnilo. Izjavili so, da so novi ministri stari fašisti, ki so imeli že prej visoke vladne pozicije. Najbolj značilna je odstranitev Ciana iz kabineta. Italijansko ljudstvo je proti njemu in mu očita, da je on potisnil Italijo na stran Nemčije v predvojnih pogajanjih z Berlinom.

Govornik na berlinski radiopostaji je dejal, da je premešanje kabineta izrazilo senzacijo celo v rimskih političnih krogih. Ciana je Mussolini imenoval za člana vrhovnega fašističnega sveta, ki ima posvetovalni glas v vladi.

Poleg Ciana je dobil brco tudi grof Dino Grandi, justični minister in veteran fašistične stranke. Njegovo mesto je dobil Alfredo di Marsico, Giuseppe Bastianini, bivši italijanski poslanik v Londonu, je bil imenovan za zunanjega podministra.

RUSI ZMAGU- JEJO Z AMERI- ŠKO POMOČJO

Vojni tajnik Stimson
pohvalil ruske vojake

IZGUBE NA MORJU
SE ZMANJSALE

Washington, D. C., 6. jan.— Vojni tajnik Henry L. Stimson je na sestanku s časnikarji pohvalil ruske vojake in izjavil, da bo nemška oborožena sila, če bodo Rusi iztrgali iz nemških rok tri glavna mesta — Kursk, Harkov in Rostov — vržena na točko, kjer je bila zbrana v juniju preteklega leta. Kredit za velike ruske zmage gre deloma Ameriki, ki je povečala pošiljanje vojnih potrebščin in živeža na temelju posojilno-najemninškega programa. Ameriške potrebščine prihajajo v Rusijo po severni konvojski poti in preko Perzije na jugu.

Stimson je dejal, da vidi možnost umika nacističnih kolon s kavkaškega ozemlja in naglasil, da je bila zdrobitev nemške oborožene sile na stalingrajski fronti največji poraz v nemški militariistični zgodovini. Časnikarje je tudi opozoril na pomanjkanje nemških bojnih letal nad ruskimi frontami, kar je morda znamenje, da se naciji pripravljajo za novo ofenzivo. Nemci so morali poslati veliko število letal iz Rusije v Afriko in letala morajo ščititi tudi nemška industrijska središča in oporišča v okupirani Evropi, ki so tarča zavezniškega bombardiranja iz zraka.

Poljedelski tajnik Wickard, ki je tudi načelnik živilske administracije, je dejal pri zaslišanju pred kongresnim odsekom, ki ima odločiti o podaljšanju izvajanja posojilno-najemninškega programa, da se ruski vojaki ne bi mogli uspešno boriti proti sovražniku, če ne bi dobivali živeža iz Amerike. Pošiljanje živeža v Rusijo se je povečalo v zadnjih mesecih. Rusija je v decembru dobila več živeža iz Amerike nego Velika Britanija, kar ji prinaša dividende. Wickard je priporočal nadaljevanje posojilno-najemninškega programa in dostavlja, da Rusija še ni vprašala Amerike za večjo pomoč v živežu za nasičevanje svojega civilnega prebivalstva.

Nemčija žaluje za Hitlerjem?

New York, 6. febr.— Joseph E. Davies, bivši ameriški poslanik v Rusiji, je dejal v svojem govoru po radiu, da tridevno žalovanje v Nemčiji, ki ga je odredil dr. Joseph Goebbels, minister nacijske propagande, sugerira možnost Hitlerjeve smrti. Dostavil je, da nacistična stranka še živi in da se bo Nemčija borila, dokler ne bo strta, ne glede na to, ali je Hitler živ ali mrtev. Davies je napovedal veliko nemško ofenzivo prihodnje poletje v Rusiji za posest bogatega oljnega polja. Če je vitalna potreba Nemčije in njeno zadnje upanje za zmago. Ako se bo ofenziva nemške militaristične mašine za posest ruskih oljnikov izjalovila, bo morala ta voditi obrambno vojno in rabila bo strupene pline kot orožje.

Humberta za poveljnika italijanskih divizij v Rusiji. Poročilo dostavlja, da je imenovanje dokaz, da se hoče Mussolini iznebiti prestolonaslednika in onemogočiti politični preobrat v Italiji, ker so se pokazala znamenja, da se je ljudstvo naveličalo vojne.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Zdržene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cicero \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in monarohičnih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Glasovi iz
naselbin

Nekaj kritike

Cleveland.—Zadnje čase se je spet pričela velika kritika, godrnjanje in jeza radi uredniških člankov v naši Prosveti. In to radi stališč, ki ga zavzema urednik glede četnikov generala Mihajloviča in partizanov.

Pred kakimi šestimi meseci ali nekaj več nismo skoraj nič slišali ali čitali o "partizanih", "šumarjih", "gerilic" in podobno, ampak samo o generalu Mihajloviču in njegovih četnikih. Potem so pa kar naenkrat vsepovsod začeli pisati in govoriti o partizanih, ki so baje pod kontrolo in vodstvom komunistov in drugih pristašev Rusije. Izvedeli smo, da so partizani sovražni Mihajloviču in njegovim četnikom, ki se sicer bore proti Hitlerju in Mussoliniju, toda so baje za Veliko Srbijo s Kraljem Petrom II. na čelu. Čitali smo tudi, da je prišlo že do krvavih spopadov med četniki in partizani.

Zalostno, prežalostno je tako medsebojno bojevanje. Res nam žalostna majka Slave! Tam se menda pobijajo med seboj, namesto da bi skupaj nastopali proti zagrozenemu, brezobzirnemu in krvočelnemu sovražniku. Tukaj v Ameriki se pa Hrvatje in Srbi tudi skoraj smrtno sovražijo, in sicer javno, da o tem vedo vse zavezniške vlade.

Med Srbi in Hrvatji je največ sovražstva radi kraljevine in menda še več radi tiste nesrečne vere. Srbi močno drže za pravoslavno vero, Hrvatje pa za katoliško. Vse skupaj pa je prismo-darja—ali ne, pametni in pošteni ljudje? Katoliški in pravoslavni velikaši pa vsak od svoje strani hujskajo ljudstvo. Ako bi bili Hrvatje in Srbi pametni, bi jim obrnili hrbet in živeli složno. Sedaj je pa veliko vprašanje, kako jih spraviti skupaj, in potem še nas Slovence, oziroma naše ljudi v stari domovini, kolikor jih bo še ostalo. Živeti med dvema prepirljivima in zagrozenima narodoma pod eno streho, je težko.

Uredništvu Prosvete bi torej priporočal, ako kaj piše o teh dveh skupinah, o partizanih in Mihajlovičevih četnikih, naj ne pobija prvih in hvali druge, marveč naj piše za združenje obeh, za enoten nastop proti fašizmu in nacizmu. To pravim vided tega, ker grem dan na dan med naše ljudi in imam veliko priliko s njimi občevati in spoznati njih mnenje.

Želim tudi, da tudi drugi zastopniki Prosvete podajo svoja mnenja, posebno pa oni, ki dosti krožijo med našimi in drugimi ljudmi, kot na primer Zornik, Barborich in drugi. Pišite, ne držite take stvari zase!

Podpisani vedno gledam in opazujem, od kje prihajajo take kritike ali napadi. Ako prihajajo od nekdanjih "sopotnikov", sovražnikov Prosvete in uredništva, takih kritik ne upoštevam; ako pa prihajajo od zavednih ljudi, prijateljev jednote, Prosvete in uredništva, potem jih pa moram upoštevati, ker sem prepričan, da prihajajo od poštenih in iskrenih ljudi, pa naj uredništvo reče kar hoče. Podobno kritiziranje kot sedaj je prihajalo od poštenih in zmer-nih čitateljev za časa rusko-finske vojne radi tistih nesramno poborvanih poročil. In to se vidi najbolj sedaj, kje so vsi tisti, ki so tiste laži metali v javnost.

Anton Jankovich, zastopnik.

Vsakega nekaj

Chisholm, Minn.—Vredno se mi vidi, da omenim, da je bil mesec januar tukaj v severni Minnesoti zelo mrzel. Posebno so ta mraz občutili delavci, kateri delajo v odprtih rudnikih. To ni nobena zabava delati zunaj na prostem v takem mrazu, kjer ima ostra severna burja še toliko več moči in je na več krajih rudnika padla temperatura na več kakor 40 pod ničlo.

Neki delavec, ki je delal ponoči v tem odprtem rudniku, mi je pravil, da ga je pobilo na nogo; padel mu je kos železa na nogo, a ni zaradi mraza nič čutil, da je pobit. Ko je pa zjutraj

prišel domov, se je sezul in noga je bila vsa črna od udarca. Ko si je pa potem segrel nogo, ni mogel nič več hoditi. Danes, dne 30. januarja je pa zunaj na toplomeru označeno 34 nad ničlo.

Torej sprememba v zraku, v par dneh za več kakor 55 stopinj. In ta velika in hitra sprememba napravi človeka v resnici bolnega. Srečen sem bil, da sem prodal Družinske koledarje pred novim letom in vsoto \$38.20 sem poslal na upravo Proletarca še 28. decembra.

Čital sem v Proletarcu poročilo glede deputacije SANS v Washingtonu, D. C. Omenjeno je bilo, da je šlo vse besedilo skozi vladno cenzuro, prej ko je br. Calkin prečital poslanico na radijski postaji. Ta poslanica je bila namenjena našim rojakom v Sloveniji. Da je šlo vse besedilo te poslanice skozi vladno cenzuro, to ni več kakor pravilno, ker v vojnem času mora tako biti.

Po mojem mnenju, če sem pravilno presodil, ni bilo treba črtati besedila pod pretvezo, da bi žalilo Italijo, zraven pa še nedolžno skrajšano besedo SANS. Mogoče bi bilo na cenzorja boljše vplivati, če bi bilo zapisano s polnim imenom, namesto z začetnimi črkami. Znano je vsem, da je italijanska fašistična vlada zelo sovražna naši Ameriki, nič manj kakor je nemška nacija vlada.

Z vsakim dnevom prihajajo novice, kaj vse dela italijanska vlada, kako grozno zatira narodne manjštine in v dosti slučajih prekaša krvočelnega Hitlerja. V tistem delu Slovenije, v katerem sedaj fašistični Italijan gospodari, ni nič manj škoda napravil kakor so jo Hitlerjevi razbojniki. In mogoče še več. Nemški razbojniki so uničili na Češkem eno vas Ljčice, italijanski fašisti so pa uničili v Sloveniji veliko več vasi! Samo v eni majhni okolici, kakor je Ribniška dolina, je do tal požganih trg Sodražica in tri vasi—Bukovca, Dane in Jurovca. In to ni še vse: požgali so tudi vase Jelenje pri hrvaškem Primorju, in veliko vasi je uničenih blizu Ljubljane in po Dolenjskem.

Lahko rečem, da jaz nisem vojni strateg, ampak vem, da Italija je bila zmeraj zahrbtna. In taka bo ostala, če ji ne bo Amerika z združenimi narodi vred stopila na prste enkrat za vselej. Če bi bila hotela Italija pokazati vsaj malo dobrosočnost, bi jo bila lahko pokazala ravno v Sloveniji, ker v tistem delu Slovenije, ki jo ima sedaj pod svojo oblastjo, je slovenski narod zelo potrpežljiv. Gotovo je, če bi bila Italija vsaj malo prostosti slovenskemu narodu, ne bi bilo slovensko ljudstvo delalo nobene sitnosti. To bi moral vsaj papež vedeti, ker njemu je zadosti znano, kaj je in kako je dobro slovensko ljudstvo. Gotovo lahko rečem, da ga ni boljše naroda pri dajati Petrovega novčka kakor je slovenski. Pokazalo se je, da niso imeli ti dobri narodi nobene zaščite od papeža. Njega ne briga, da bi posredoval pri italijanski fašistični vladi, da bi to dobro slovensko ljudstvo dobilo vsaj malo olajšano trpljenje. Lahko smo prepričani, da prej ne bo za te ljudi pomoči, dokler ne bo ameriška moč in moč združenih narodov strla nacijskofašistične razbojnike. Potem bodo dobili šele pomoč ne samo slovenski, ampak vsi podjarmljeni narodi, ki sedaj trpijo pod težo teh razbojniških tolovajev.

Mi ameriški državljani slovenskega porekla podpiramo Ameriko v tem velikem vojnem naporu z vso silo, kar zmoremo storiti. Naši sinovi gredo z veseljem k vojakom. Oni so poučeni in vedo kaj je ameriška svoboda. Mi starejši se pa tudi zavedamo, da smo v svobodni Ameriki, in če nas Amerika potrebuje, najsijo kjer koli, smo voljni to storiti. Jaz sem star že čez 60 let, a če me pokliče naša Amerika v vojaško službo in da jo boš, bi šel. Za par



Ruski vojniki v akciji na fronti pri Veliki Luki.

nacistov in fašistov sem še zmeraj dober, da jih pobijem.

Čital sem tudi poročilo br. glavnega tajnika Vidra, koliko članov ima naša jednota pri vojakih. Lepo število jih je—3237 članov v ameriški armadi samo od naše jednote. Od tega števila je pri našem društvu št. 110 SNPJ 54 članov. Oznail jih bom po imenu, kakor so odhajali k vojakom. In ti so:

Stanley Gorse, Albert Jakac, Albin Slemsek, John Novak, Geo. Bicanich, Vincent Dolinar, John Pucel, John Petrack, Joseph F. Kne, Edward Turk, William Briski, John Gregorich, William Russ, Theodore Dolinar, Frank Privito, Tom J. Bukovich, Louis J. Petrack, Elston Nusich, Edward Slemsek, Mike Vidmar, Edward Russ, Carl Deslich, Joseph Bicanich, Edward Kramek, Louis Kne, Vladimir Nosap, Leonard Pluth, Emil Petranovich, Joseph L. Vidmar, Ludwig Andolsek, Matt Kosmr, Frank Klune, John A. Blatnik, Joseph F. Ostervich, Mike Bicanich, Albert Ostervich, Frank Kne, Joseph Letnar, Valentin Lesnak, Robert Bizal, Joseph Malkovich, Edward Ostervich, Edward Zobetz, Frank Dejak, Louis Arko, Mike Sinko, Silvester Novak, Stanley Novak, Frank A. Novak, John Kne, Leonard Kochevar, Frank Petranovich, Carl Dejak, John Ponikvar.

Ravno sedaj, ko pišem imena teh mladih fantov, mi pride na spomin iz preteklih časov, še ko sem bil tajnik društva št. 110. Bilo je ob času splošne depresije. Takrat je bilo teh vojakov še veliko v mladinskem oddelku pri našem društvu. Bilo je za društvenega tajnika zelo mučno delo. Starši niso mogli redno plačevati asesmenta. Hodil sem od hiše do hiše in pobiral asesment, kolikor sem pač mogel dobiti.

Ko sem potem doma izpolnjeval mesečna poročila, sem na enem prostoru zabeležil, da je plačano za zadnji mesec, na drugem prostoru sem moral pa označiti, da za tekoči mesec član ni plačal asesmenta. Pripetilo se mi je tudi že, da sem svoje lastne otroke označil med one, ki niso plačali, čeprav sem plačal za nje. In to mi je pomagalo, da sem imel zadosti denarja, ko sem pošiljal asesmetn na glavni urad. Zraven tega mi je šla tudi večina članstva na roko, da so mi zaupali, da sem porabil, oziroma posodil iz društvene blagajne za zlaganje članov. Seveda, za ta denar sem bil jaz sam odgovoren. Vse to je pomagalo, da imamo pri našem društvu sedaj toliko vojakov v ameriški armadi.

Brat glavni tajnik Vider tudi omenja v tistem poročilu o sedanjih dogodkih v severni Afriki, da se še sedaj nahajajo v ječah tam politični jetniki—vsii tisti, kateri so nasprotniki nacistov, fašistov in viškega režima. Popolnoma se v tej zadevi strinjam z njim. O vseh takih in podobnih zadevah bi se morali vsi glavni funkcionarji vseh velikih organizacij izjaviti glasno v javnosti, da vse demokratične vlade tukaj in on stran morja vedo in poskrbe, da so čim prej izpušeni vsi jetniki, ki so zaradi nacijskega voharstva v ječah. Upamo, da se bo s pomočjo naše ameriške vlade napravil sporazum s francoskimi voditelji v severni Afriki, da čim prej izpuste te nesrečne ljudi iz ječ.

To leto bo imela Amerika in združeni narodi še veliko takega dela. Kakor hitro bodo začeli z združenim vojsko okupirati evropsko celino, bo na tisoče in

tisoče takih siromakov, ki trpijo grozne muke v temnih ječah in taboriščih. Veliko je med temi takih, ki jim je edina tolažba pomoč iz Amerike. Izjave predsednika Roosevelta in podpredsednika Wallaca gotovo ne bodo zaman, ker te njihove izjave so tako važne ne samo za nas, ampak za dolgo bodočnost človeštva po vsem svetu po tej vojni.

Vredno je tudi omeniti glede prerokanja v listih zaradi Mihajloviča in partizanov v Jugoslaviji. Obe grupi sta koristni, obe pobijata nacistične in fašiste. Torej če je mogoče pomagati, pomagajmo obema. Saj ni mogoče vse resnice, kar se govori, da se te dve grupi med seboj točeta.

Sedanja srbaka vlada, kakor smo se seznanili iz poročil pred vojno, ni bila preveč naklonjena stotniku Mihajloviču zato, ker je bil bolj odprt človek. On bi bil tudi lahko pobegnil iz Jugoslavije, pa ni hotel, ampak je zbral skupaj razkopano vojsko in se je postavil v bran za domovino. In po poročilih se je zelo hlabro borila ta njegova vojska. Partizani so tudi zelo močne grupe in kakor zgleda, se tako hitro ne podajo.

Veelkar je dobro, da malo potrpkimo in da se ne prenegamo glede Mihajlovičevih borcev in partizanov. Enkrat bo prišel čas, da bomo izvedeli pravo resnico. Vse, kar je za nas sedaj potrebno, je to, da pomagamo kar je v naši moči, prvo naši Ameriki, potem pa vsem, kdor koli potrebuje od nas pomoči.

Zelo važno je pa tudi, da pomagamo sedaj tudi Sovjetski Rusiji, ker sedaj potrebuje naše pomoči. Ni potreba misliti, ker je Rusija velika dežela, da ima vsega dovolj. Tam sedaj vsega primanjkuje, a kakor smo čitali iz poročil, tam najbolj primanjkuje zdravil. Rusi se sedaj borijo vsi kot eden, pa naj bo vojaštvo ali civilno prebivalstvo, da spodijo Hitlerjevo krvočno zalego s svojega ozemlja.

Frank Klun, 110.

Dolenjka. spomini in londonaki pakt

Chicago, Ill.—Če mi le čas dopušta, prečitam "Pismo iz Londona", izvirna poročila Prosveti, ki jih zelo pogosto pošilja "Dolenjka". Kdo je ta rojakinja in kako se piše, kje je bila rojena—v kateri vasi ali mestu, tega ne vem. Tudi nisem skušal doznati. Da je Dolenjka, že spride njen podpis, še bolj pa domotožno opisovanje prelepe Dolenjke, Gorjancev, vinogradov, pleterskih menihov, veselih navad in dogodkov, kar jo vse spominja na veselo mladost. Domotožnost dela človeka mehkega, sanjavega in sentimentalnega. V takih trenutkih so veseli spomini dragocen, utolažljivi in okrepišni. V težkih urah, ko tudi up zatone, so kot oddaljena svetla lučica, ki pomežikuje iz temine...

V pismu z dne 5. januarja (prioben v Prosveti 1. februarja) opisuje svoje vtise iz leta 1918-1920, ko je pohajala v nižje razrede gimnazije. V meni je zbudila spomin na ista leta, ko sem jaz pohajal v iste razrede. Na steni za katedrom je viselo razpelo, ob vsaki strani pa sliki—regenta Aleksandra in nadškofa Jegliča. V škofskih zavodih je bil pokojni Bonaventura Jeglič prvi za regentom. Wilsonove slike ni bilo v našem razredu, toda med dijaki je bil on heroj prve vrste. Kupovali smo razglednice z njegovo sliko in prepirali njegovo obličje v raznih pozicijah, ščipalnik et al. V ščipalniku smo ga posnemali v celoti.

Ko mi je optometrist povedal nositi očala, ker sem vid pokvaril v študiju, kjer električne žarnice niso bile opremljene s senčnikom, sem na vsak način zahteval "evikeri". Kako pomona sem bil nanj, akoravno sem le vedno nosil kratke hlače. Pomi leta 1922 sem pred javno knjižnico v Evelethu (Mima) spodrsnil in moj "evikeri"—spomin na Wilsona in prva leta jugoslavije—je bil zdrobljen na stotine kosčkov. Jaz sem očala nadomestil, toda bo-li nadomestčen Wilson?

Omenjeno pismo me je zanimalo zlasti radi tega, ker je Dolenjka zapisala, da je bilo vprašanje našega Primorja ena premostljivih točk "Wilsonove črte" na mirovni konferenci. Wilson se je razgovarjal z državniki, se pogajal in delal kompromise, toda, ko je prišlo na vprašanje na vrsto, ni opustil na las. Vsi del primorskega vprašanja se je sprl z italijansko delegacijo. Ker je hotel trajen mir, je vedel, da Primorje pod Italijo ne bo tega zagotovilo. Na Jadransko je ne. Italijani pa so za znak protesta proti Wilsonovi muhasti "kapricioznosti" konferenco zapustili. Wilson, zaprejen in razočaran, je odšel domov v Ameriko.

Lojalnost Dolenjke do Wilsona je zelo velika. Slovenci, ako tudi nismo dosegli na prvi mirovni konferenci onega, kar smo že dolgo zaželeli, bomo še v bodoče imeli v spominu Wilsonove točke in velik boj, ki je bil naš. Tudi ne bomo pozabili dasi Dolenjka tega ne omenja, da je Wilson ostal skoraj sam v svojih zahtevah. Kje so bili ostale velike glave zavezniških—Francije, Velike Britanije? Bile so z Wilsonom in—moliče!

Italija ni bila v prvi svetovni vojni pred poletjem 1915. Medala je sem in tja čakala, kdo bo ponudil boljše kupčijo: ali zavezniški narodi. Dne 26. aprila 1915 je bil sklenjen londonaki pakt med Italijo in eni strani, Francijo, Anglijo, Rusijo na drugi. V tem paktu je bil slovenski Jadranski Primorje, Trst in Istria prepisana Italijanom. Evropski diplomati so prodali "našo" grudo še danes prej, ko je Wilson sploh mislil o kakih točkah. Najbrž so ameriški gospodje iz državnega departamenta imeli zelo rdečo raze, ker so prebrli londonaki pakt in tako spravili Wilsona velikansko zadrego. Jaso je, da Wilson sam o paktu ni dosti vedel, sicer ne bi uganjal tak "kapric". Možu-idealistu se še šele tedaj zasnajalo, da so Lloyd George, Clemenceau, Orlando spravili na led. Rusje je bila za časa mirovne konference preveč zaposlena s stvarnimi revolucijami in kontrarevolucijami doma in ni bila na stopani. Ko bi vedel, kaj ga čaka, bi Wilson napravil isto. Buda, da je odpotoval v Ameriko zagrenjen in razočaran. In ni čuda, da se je Amerika tega tignila nazaj na svoj kontinent "odločena, da živi in dela le zase". Wilson je bil prevelik Amerikanec, prevelik demokrat, prevelik idealist, premalo pa diplomat in realist. Diplomati so lajsaki, zviti, priliznjeni in zahrtni. To zahteva njihova služba, ako hočejo biti uspešni.

Dr. Ivan M. Čok je ta premet ob kratkem opisal v svojem Memorandumu ali Spomeniku jugoslovanskega odbora iz Italije, katerega je pred nekim časom predložil državnemu departamentu. (Clemenceau je kasneje izjavil, da bi pakta ne podpisal, ako bi ne nosil podpisa Francije. David Lloyd George (Dalje na 3. strani)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 8. februarja 1922)

Domace vesti. V Library of Pa., so rokaji ustanovili dramski klub.

Delavske vesti. V Mexico Cityju so vojniki ustrelili 14 staro karjev; 50 ranjenih.

Inozemstvo. Delavci Nemčije apelirajo na ameriški kongres za posredovanje glede francoske invazije Porurja.

Sovjetska Rusija. Komunisti na mednarodna poziva delavce vseh dežel na boj proti fašizmu.

Vesti z jugoslovanske fronte

Poročila Jugoslovanskega informacijskega centra in drugih virov

ANGLEŠKI ČASOPIS POROČA O DOGODKIH V SLOVENIJI

Nečloveško postopanje Nemcev in Italijanov

Angleški list "The People" je pred kratkim prinesel dolg članek o zverinskem postopanju Nemcev in Italijanov, posebno proti cerkvi v Jugoslaviji. Rezultati obsoja one, ki govorijo o "blagih in sentimentalnih Italijanih", baje ljubiteljskih pesmi, vina in umetnosti v nasprotju z okrutnimi Nemci.

Z jedko ironijo pobija napadno razumevanje italijanske menialitete in vprašuje: "Ali ste morda že slišali o njihovi mali, ljubki in nedolžni, otroški šali v slovenski vasi Brdo?" V odgovor opisuje ubijanje mož, skrušenje žen in deklet in zaključuje, kot vrhunec "saljivega" značaja laških vojakov — pogreb teh nedolžnih žrtev v skupnem grobu, v katerega so zakopali obenem z njimi tudi prašiče.

Nadalje poroča na sličen ironičen način o umorih, izvršenih nad otroci izpod 10 let, ki so se dogodili v Brežicah, o uvedbi kate žen, pripadajočih takozvanim "Freies Militär Maedchen" za zabavo nemških vojakov v Sloveniji in slično.

Tudi postopanje nemških vojakov napram katoliškemu duhovništvu v Mariboru opisuje z mnogimi podrobnostmi. Na podlagi pisma nekega nemškega častnika, kako so Nemci prisilili duhovna in pesnika Meška, da z golimi rokami čisti in pometa mariborske ceste, dokler se ni onesvestil. Nemški častnik piše besedno: "Pustili smo ga, naj tam leži za vzglad, da bodo ljudje vedeli, kaj mislimo o njihovih narodnih malikih... in da smo nekoliko močnejši od njihovih licemerskih božjih služabnikov."

Nemci so slično ravnali tudi z vodjem mestnega katoliškega seminarja, ki je moral čistiti minarstva. Mariborskega župana so vpregli v vojaško poljsko kuhinjo.

S kakimi metodami Nemci poskušajo zasejati spor med katoliški in pravoslavni del Jugoslavije, so pokazali, ko so prisilili mariborske frančiškane, da z motikami poderejo srbsko pravoslavne cerkev in jih pri tem poslu fotografirali. S posnetki so potem delali propagando med srbi.

"... Rezultat tega bo jako koten verski prepirček," komentira pismo nekega nemškega vojske, "a obenem bomo tako v nekaj mesecih porušili silo cerkve v Sloveniji. Heil Hitler!" se zaključuje pismo.

Toda Nemci so se zaračunali; niso dosegli z razdeljevanjem slik, niti s propagando: srbi so s požrtvovalnim prijateljstvom sprejemali izgnane Slovence, jih pozdravljali z odprtimi rokami in jim pomagali, kjer in kakor so mogli.

Obletnica pokoljev v Novem Sadu

London, 25. jan. (Radioprejemna služba). — Londonski radio je o priliki obletnice pokoljev v Vojvodini posvetil posebno oddajo spominu na one strašne dni, ko je madžarsko vojaštvo, podpirano od madžarske manjšine, zakrivilo v Novem Sadu enega najbolj zverinskih pokoljev, kar jih pozna zgodovina. Od 21. do 23. januarja leta 1942 je bilo takrat poklanih v vsej Vojvodini 30.000 Srbov. Od 30.000 do 60.000 jih je bilo izgnanih v Srbijo ali na razpršenih po koncentracijskih taboriščih na Madžarskem.

Madžari so polovili otroke nedolžnih srbskih meščanov in jih skupaj z materami in očetmi odgnali na zmrzlo Donavo; tam so prebivali in vse nesrečneže pomatljali s vodo, tako da jih je reka odnesla pod ledeno skorjo... Otroci so razbijali glave v prirobnici mater, ki so se zamlajale naprej, da bi jih branile.

Pokolje prenehal šele 25. januarja.

nuarja, ko je bilo ubitih 5000 žen in otrok.

V Starem Beceju so poglali v Tiso 1000 žen in otrok.

Radio London je zaključil: "Spominjamo se teh žrtev in njihovih krvnikov, madžarskih barbarov."

NEMCI PREVZEMAJO VODSTVO VOJAŠKIH OPERACIJ

Uraden nacističen razglas v Jugoslaviji

Bern, 25. jan. (NYT). — Danes zvečer je bil objavljen naslednji razglas, dajoč prvo uradno nemško poročilo o novi ofenzivi čiščenja na ozemlju Jugoslavije:

"Ozemlje, ki se nahaja med rekama Savo in Drino, italijansko-nemško demarkacijsko črto in Bihačem, bo od danes naprej nemška operativna zona. Vse orožje v posesti prebivalstva tega ozemlja, mora biti takoj izročeno lokalni oblasti.

Od danes naprej bo na tem ozemlju vsakdo, ki bo obdržal kakršnokoli orožje, kaznovan s smrtjo. Občine bodo kolektivno odgovorne, ako bodo njihovi člani skrivali ali dajali zaščito upornikom."

Razglas se zaključuje z naslednjim:

"Načelniki posameznih občin bodo odgovorni zato, da objavijo to povelje z lepaki in bodo morali skrbeti zato, da lepaki ne bodo odstranjeni. Vsako občino, v kateri bi bili lepaki poškodovani ali odstranjeni, bo zadela težka kazen."

NEMŠKA OFENZIVA V JUGOSLAVIJI

Paveličeve divizije se udeležujejo najmočnejšega navalna na jugoslovanske upornike

Bern, 23. jan. (Posebno poročilo NYT). — Danes zjutraj pred zoro so Nemci v spremstvu petih Paveličevih divizij, ki so se nedavno vrnile z ruskih bojišč, začeli enega najhujših navalov na jugoslovanske gerilske skupine, odkar je bila zaključena kampanja leta 1941.

Dunajski radio je objavil danes zvečer, da je neposredni cilj te najnovejše ofenzive, očistiti vse uporno ozemlje južno od Zagreba do Banja Luke. Od osiščev Paveliču prideleni nadzorniki "Neodvisne Hrvaške Države" so sklenili, da mora Banja Luka postati prestolnica Hrvaške takoj, ko bodo vojaške operacije uspešno zaključene.

Sodeč po kratkih poročilih, ki so prišle do zdaj povečini iz nacističnih virov, besne najhujši boji zdaj v severnem predelu Drinskega masiva, proti kateremu je usmerjen naval nemške armade, ki prodira ob obali reke Save. Osušče priznava, da so boji silno hudi, ker uporniki svoje postojanke na planinskih

vrhovih žilavo branijo do zadnjega trenutka, predno se umaknejo — iz teh poročil moremo zaključiti, da sovražnik do zdaj ni dobil v roke mnogo ujetnikov.

Pri svojem prodiranju se poslužujejo Nemci močnih oddelkov tankov in številnih letal — po opisu nemškega radia gre tu za obsežno ofenzivo, ki se poslužuje vseh razpoložljivih in najmodernejših sredstev.

Paveličev list je pred kratkim to ofenzivo napovedal, ko je o priliki povratka hrvške armade z ruake fronte opozarjal vojake, da so smeli priti domov, da napravijo konec naraščajočim izgredom 'roparskih' tolp, ki še vedno mislijo, da je prihodnost domovine odvisna od uspehov ruskih, ameriških in britanskih čet.

Boji v Jugoslaviji

Ankara, 24. jan. (AP). — Osišču pripadajoč popotnik poroča v Ankari kot očividec o gerilskem napadu na nemški vojaški in potniški vlak v bližini Beograda. Pred 10 dnevi so gerilci na poti Zagreb-Beograd z dinamitom poglali v zrak osebni vlak in pri tem ubili 46 nemških vojakov, 67 pa jih ranili. Železniška proga je bila pretrgana dva dni.

V Beogradu vlada pravo obsešno stanje; vse mesto je posejano z malimi utrdbami in kasematami.

iz Rumunije

Bern, 19. jan. (ONA). — Rumunska vlada je dekretirala danes, da se morajo vsi Rumunci, ki so podvrženi vojaški dolžnosti, a žive v inozemstvu, takoj vrniti domov. Vse one, ki se ne bi vrnil do 2. februarja, bo zadela smrtna kazen in njihovo premoženje bo zaplenjeno. Ta razglas potrjuje vesti, da je izguba najboljših čet na ruski fronti težko prizadela Rumunijo, ki zdaj radi tega mobilizira vse razpoložljivo moštvo.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

pa je rekel, da je pakt "... bil dobra kupčija, ne pa poravnava med prizadetimi narodi." — Wilson ni hotel pogodbe pripoznati.

Dolenjka je bila zelo mlada, ko se je to vršilo — pred 25 leti. Idealizem je šel vse, realizem malo. Ideale smo ohranili. Bognejad, da bi v sedanjih diplomatskih igri Slovenija zopet igrala vlogo žrtve. Upajmo, da je Rooseveltov diplomatski štab bolj dalekoviden kot je bil Wilsonov; da bo atlantski čarter trdnjeji od Wilsonovih točk; da "brezpogojna predaja" ne pomeni pogube slovenskega naroda, pač njegovo združenje in vstajenje.

Mirko G. Kuhel.

V službi Strica Sama

East Molino, Ill. — V nedeljo zjutraj, 24. januarja nas je zapustila hčerka Rosie in šla v DeMolines, Iowa, služiti Strica Sama. Ona je prva iz tega mesta, ki je vstopila v vojaško or-

ganizacijo. WAAC. Stara je 21 let in je bila upeslena pri telefonski kompaniji.

V soboto zvečer pred njenim odhodom so ji priredili veliko poslovlilno "party". Bilo je mnogo prijateljev obeh spolov, tudi drugih narodnosti. Želeli so ji vesel povratek in ji podarili vojaško zapestno uro. Ona je članica društva 286 SNPJ v East Molinu. Šla je v službo domovine, kakor tudi več drugih. To lažimo se s tem, da ne bo sama v tem boju.

Z delom gre tukaj zelo dobro. Se preveč ga je. Zatorej ni mialiti na kakšne društvene priredbe, ker vse dela, staro in mlado. Vse dela in se poti za prelivanje človeške krvi. Da bi le naši fantje zmagali in poglali tistega krvoločnega Nemca in Laha iz naše lepe Slovenije, kjer nam je tekla zibelka in kjer so nam mamice prepevale lepe pesmice. In prepevali smo jih tudi mi. Takrat nismo nič mislili, da se bo kaj takega zgodilo v naših rodni krajih. To reji prispevajte in prosite še druge, za prispevke, da bomo pomagali in malo olajšali gorje onim, ki bodo še ostali pri življenju v naši rodni domovini.

Vsak dan gledam skozi okno, kdaj bo prišel poštar in mi prinesel Prosveto. Potem jo pa hitro preberem in mora čakati vse hišno delo. Če je vse resnica, kar beremo od tam, tedaj so že vse postrelili in požgali.

Mary Prosen, 286.

Giraud zbira veliko armado

Nemčija je že izgubila vojno, je dejal

London, 6. febr. — General Henri Giraud, ki je nasledil umorjenega admirala Jeana Darlana kot vrhovni komisar francoske severne Afrike, je povedal G. Wardu Priceju, dopisniku londonskega lista Daily Mail, da bo mobiliziral armado 300.000 vojakov s pomočjo Amerike. Predsednik Roosevelt je dal zagotovilo Giraudu na konferenci v Casablanci, da bo Amerika oborožila francosko armado za invazijo Evrope.

Giraud je napovedal zavezniško zmago v tem letu. Nemčija je že izgubila vojno in člani nemškega generalnega štaba to vedo.

"Izbruh sedanje vojne sem videl pred mnogimi leti," je dejal Giraud. "Moja sedanja napoved je, da bodo zaveznički izvojevali zmago čez eno leto. Zavezniške čete bodo invadirale Evropo in potem vkorakale v Nemčijo. Mi bomo diktirali mir v Berlinu. Ko je Hitler napadel Rusijo, sem videl znamenja o porazu Nemčije. Ogromnost Rusije tvori nepremagljivost dežele."

Giraud je v razgovoru z dopisnikom naglašal tudi potrebo konsolidacije vse francoske oborožene sile za boj proti osišču na strani zaveznikov.



Slika kaže poslopje, ki ga nameravajo kupiti unije CIO v Buffalu, N. Y.

Tedenski pregled

Office of War Information, Foreign Language Division, Washington, D. C.

KONFERENCA V CASABLANCI

Vest o zgodovinskem sestanku predsednika Roosevelta in prvega ministra Churchilla v Afriki je pretresla ves svobodoljubni svet. Okoliščina, da se je v tem vojnem posvetovanju odločilo, da ta vojna sme končati le "z brezpogojno kapitulacijo" sovrznika, bi morala razgnati vse špekulacije o kakih poravnavi ali spletkah za mir s sovrzniki strani. Dejstvo, da sta se oba voditelja pogovarjala več kot deset dni na licu mesta, kjer je eno izmed važnih bojišč, naznaja, da se je tam razpravljalo o vsaki fazi in vsaki strani te svetovne vojne in da so se napravili primerni načrti. Nemčija, Italija in Japonska prav kmalu občutijo na svoji koži posledice tega merodajnega sestanka.

Zavezniški so se odločili obdržati bojno iniciativo v vseh svetovnih frontah. Vsaka bodoča kampanja je bila vzeta v pretres, bojišče za bojiščem. Splošno rečeno, sklenilo se je združiti vse "sredstva", ki so na razpolago Združenim narodom in jih upravljati po nekem "centralnem načrtu", dogovorjenem na konferenci. Prvotna svrha je bila pritegniti kolikor mogoče več bremena z ramen ruskih armad in to prizadevanje se bo nadaljevalo. "Maksimum" materialne pomoči se bo pošiljal Rusiji in Kitajski.

Drugi važen dogodek je bil sestanek generalov Girauda in Gaulla. Po svoji konferenci sta oba objavila popolni sporazum o cilju, ki naj se doseže — osvoboditvi Francije in popolnem porazu sovražnika — in izjavila sta, da se to doseže z edinstvom vseh svobodnih Francozov, borečih se ob strani vseh zaveznikov. Ob taki široki podlagi sporazuma se sme pričakovati, da se obstoječe politične razprtije poravnajo.

Roosevelt in Churchill gresta naprej s svojo politiko vzajemnega sodelovanja, odprto tudi drugim, ki je imela svoj početek v sestanku na visokem morju v mesecu avgustu l. 1941 in iz katerega je vzkli Atlantski čarter. Za istim je sledil sestanek meseca decembra, ko se je porodila ideja Združenih narodov, in sestanek zadnjega junija, ko se je sklenila severo-afriška kampanja. Na podlagi dosedanjega razvoja smemo z gotovostjo pričakovati, da dogodki dalekosežne važnosti se razvijejo v bližnji bodočnosti.

TRIPOLI PADEL

Tripoli je padel in veliko afrikanstvo italijansko cesarstvo, ki bi ga obdržalo in razširilo "osem milijonov blestečih bajonetov", kakor se je Mussolini bahal s svojega balkona, se je razsulo v nič.

V 91 dnevih je osma armada generala Montgomeryja pokrila razdalje kakih tisoč tristo milj — kakor med mestoma New York in Kansas City — v zle nepopolnim težkočam z zalaganjem, s kakimi se noben general ni moral še boriti, in v zle neprestanemu razčiščanju poti od min, ki jih je ubežni Rommel tam pustil.

Ni pa to šlo brez hudih borb. Pri Agheli in Wadi Zemzen, kakor tudi v manjšem obseku po vsej dolgi in prašni poti do Tripolija se je Rommel postavil v bran. Pomagalo pa mu ni nič,

bodisi kar se tiče organizacije, strategije ali taktike proti sijajnemu rekordu Oame armade od časa, ko je sama stala med El Alameinom in Cairom, vrati do Srednjega vzhoda in uro današnjega zmaganja.

ČILE PRELOMILA Z OSIŠČEM

Ko je Čile pretrgala odnošaje z deželami osiščev, se je ta dežela ravnala po tradicionalni politiki solidarnosti tega polusveta in prijateljstva napram Združenim državam.

Njena najnovejša akcija podudarja znova dejstvo, da so več ko eno stoletje obstajali prisrčni odnošaji med južno-ameriškimi republikami in Združenimi državami.

Te prijateljske odnošaje so pokazali razni prijateljski obiski odličnih zastopnikov obeh dežel. Predsedniki, člani kabineta, visoki častniki, oboroženih sil in odposlanci dobre volje iz Združenih držav so obiskali Čile in Čilejanci enakega čina in odličnosti so povračali te obiske. Vzajemna prisrčnost je pospešila kulturne, gospodarske in politične odnošaje in skupno sodelovanje.

HITLER O LENINGRADU

Ko je rdeča armada dvignila obleganje Stalingrada, se je Adolf Hitler zopet blamiral kot prerok.

Ko je Hitler dne 8. novembra 1941 nagovoril svoje nacistjske pristaje v neki monokovski pivarni, je rekel: "Pred Leningradom smo bili v ofenzivi le tako dolgo, dokler je bilo potrebno obkoliti Leningrad. Sovražnik bo izstradan iz Leningrada. Mesto je obkoljeno in nikdo ga ne more osvoboditi. Pasti mora v naše roke. Da bi bilo le količjak mogoče za Ruse, da dvignejo obleganje, potem bi jaz dal povelje, da se Leningrad zajame z naskokom in zajeli bi ga."

Spletke evropskih reakcionarjev

Habsburjani...

Andre Visson, belgijski publicist, je v New York Herald Tribune od 24. januarja v dolgem članku analiziral spletke Otona Habsburškega in njih posledice v slovanskih izseljeniških krogih. Članek poudarja v naslovu, da so Otonovi poskusi izzvali pravo poplavo protestov: Srbi, Hrvati in Slovenci, Čehi, Ukrajinci in Poljaki, vsi pozabljajo svoje spore in enodušno obsajajo vsak poskus, da se ta mrzki režim zopet uvede na evropskih tleh.

Proti obnovi habsburške monarhije sta vložili proteste čehoslovanska vlada in jugoslovanska vlada in Sovjetska Rusija te proteste moralno podpira. Mnogo tujejezičnih časopisov v Zedinjenih državah jih krepko odobruje. Srbski, hrvaški in slovenski časopisi so v tem vprašanju enodušni in so v svoji opoziciji proti Habsburžanom zares složni. Visson zaključuje, da je politika Zedinjenih držav napram avstrijskemu problemu naletela na neprijetno hud upor in to podrobno dokazuje z različnimi izjavami merodajnih washingtonskih uradnih faktorjev v zvezi z Otonovo zadevo.

Protest proti načrtom Coudenhove-Kalergija

New York, 26. jan. (ONA). — Huda opozicija je nastala v vodilnih krogih Zedinjenih narodov proti panevropskemu projektu bivšega avstrijskega grofa

Coudenhove-Kalergija, ki dela propagando za svoj načrt v tej deželi.

Pred kratkim osnovani evropski zbor je izjavil, da bo bojkotiral konferenco o povojni organizaciji Evrope, katero skuša sklicati dne 25. marca grof Coudenhove-Kalergi. Evropski zbor se ne bo udeležil tega shoda, ker si šteje v dolžnost, delovati proti poskusom, da se postavi Evropa na temelje, ki ne bi bili v popolnem soglasju z Anglijo in Sovjetsko Rusijo.

"Obnova Evrope je nemogoča na zastarelih principih ravnotežja sil. Izvesti jo je treba v soglasju s popolnoma nasprotnimi načeli, namreč v okvirju demokratične organizacije vsega sveta."

Zaveznički zmagujejo, pravi Patterson

Ruska fronta najbolj važna v tej momentu

Washington, D. C., 8. febr. — Pomožni vojni tajnik Robert P. Patterson je dejal, da zaveznički zmagujejo na vseh frontah, zato pa je izrekel svarilo, da bu vojna zahtevala še mnogo žrtev, preden bo strta osiščna oborožena sila.

"Po mnenju naših vojaških voditeljev je v tem momentu najbolj važna ruska fronta," je rekel Patterson. "Rusi so zlomili sedemnajstmesečno nemško obleganje Leningrada in s tem dosegli uspeh, ki bo imel dalekosežne posledice. Za rusko fronto je najvažnejša afriška fronta. Američani so lahko ponosni na vlogo, ki so jo igrali na tej fronti. Oni bodo rispevali svoj delež k eventualnemu popolnemu porazu Rommelove sile v severni Afriki."

Patterson je priznal, da so Nemci prehiteli zavezničke v Tuniziji in da slabo vreme in problemi zalaganja zadržujejo zavezniško ofenzivo tamkaj. Zmaga pride, ko bodo ti problemi rešeni, in kontrola Sredozemskega morja bo v rokah zaveznikov.

Vojni podtajnik je pohvalil tudi operacije ameriških in avstralskih čet v južnovzhodnem delu Nove Gvineje. Japonska sila je bila uničena v teh operacijah. Japonci bodo poglani tudi z Gaudalcanala v bližnji bodočnosti. Patterson je omenil možnost Nemčije v konstrukciji podmornic. Ona jih zgradi več nego jih zaveznički potopijo. Amerika ne more pošiljati velikega števila vojakov na drugo stran morja in jih zalagati s potrebinami, ker so parniki izpostavljeni napadom podmornic. Kadar bodo zaveznički dobili kontrolo nad podmornicami, bo nevarnost odvrnjena.

The Quickest, Surest Way YOU Can Help Win This War.

Buy Defense BONDS—STAMPS Now!

